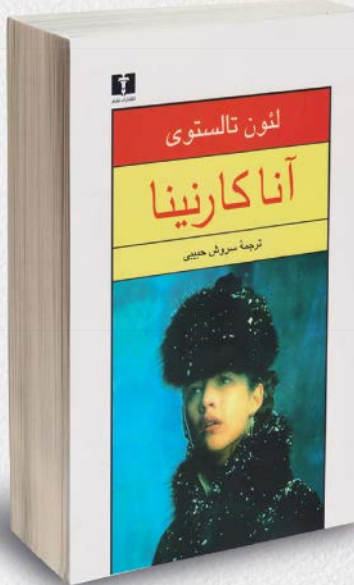

زندگی دیوانی

تقابل بین زندگی روستایی و شهری یکی از بخش‌های مهم درونمایه رمان «آنا کارنینا» اثر تولستوی را به خود اختصاص می‌دهد. روایت سبک زندگی روستایی در این رمان در کنار بسیاری از آثار دیگر و کشمکش میان این نوع از زندگی با زندگی شهری که دارای اقتضائات خود است در این رمان بسامد بیشتری دارد.

تولستوی که استاد روایت لایه‌های زیرین اتفاقات و عمیق شدن در داستان است، در این رمانش نیز تقابلی بین خیر و شر و البته سنت و مدرنیته برآمده از صنعتی شدن را دستمایه روایتی از زندگی طبقه دیوانی و کارمند در روسیه سال‌های میانی قرن نوزدهم قرار داده است.

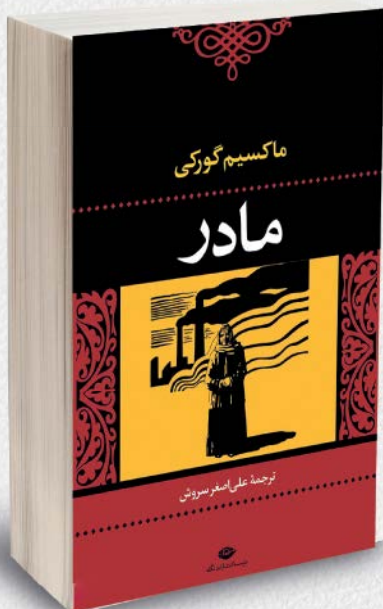
او که این اثرش را در ۴۷ سالگی منتشر کرده و انتشارش تا دو سال بعد از آن یعنی ۱۸۷۷ به طول انجامیده، سعی کرده باز هم دغدغه‌ای فلسفی و فکری خود و جامعه روزش را در قالب داستانی پرکشش با چاشنی عشق و خیانت قرار دهد و در کنار پرداختن به این موضوعات یکی از چالش‌های جامعه مدرن را که مقوله آزادی‌های خانوادگی است را دستمایه داستان‌پردازی و تفسیرهای داستانی کند.

خواننده در این رمان زندگی و جزئیاتی از عادات و آداب زندگی روسی در طبقه کارمند را به خوبی می‌بیند و می‌تواند تشخیص دهد که در آن روزگار چه رفتارهایی رواج داشته و کدام عوامل بر آنها تأثیر می‌گذاشته است.

کارگران بر صحنه ادبیات

ماکسیم گورکی به‌عنوان یکی از نویسندگان همسو با حکومت شوراهای مطرح است. نویسنده‌ای که پایه‌گذار سبک رئالیسم سوسیالیستی است و به دلیل مخالفت با تزارها و همچنین انتقادهای تند به ولادیمیر لنین (رهبر شوروی) در هر دو حکومت در تبعید به سر برد و سرانجام به دعوت استالین به کشور بازگشت و در این کشور جان باخت.

از او رمانی با عنوان «مادر» به‌جا مانده که یکی از مشهورترین آثار او در میان فارسی‌زبانان است. اثری که بارهای ترجمه و منتشر شده و در دوره‌ای که مبارزات علیه حکومت پهلوی جریان داشته یکی از کتاب‌های ممنوعه محسوب می‌شده است. او در این رمان که یکی از آثار شاخص ادبیات کارگری به‌شمار می‌رود تلاش می‌کند رنج و سختی زندگی یک کارگر را به تصویر بکشد و خواننده را با استثماری که روح و جسم

چنین افرادی زیر آن قرار دارد، روبه‌رو کند. او در سال ۱۹۰۶ در حالی که ۳۸ سال داشت نوشتن این رمان را آغاز کرد و خیلی زود آن را به اتمام رساند که همین موجب شد لنین از او تمجید کند.

این رمان روایت نیم‌قرن زندگی یک کارگر است که مرارت‌های بسیاری را تحمل کرده و برای فراموش کردن این مشکلات و سختی‌ها مسیری اشتباه طی می‌کند ولی فرزند او مسیر دیگری را طی می‌کند و خواستار اصلاح سبک زندگی کارگران در این کشور و سراسر دنیا می‌شود. در واقع «مادر» روایت یک مادر از تغییر فکر و آرمان فرزندش است. او می‌بیند که پسرش به چیزهایی می‌اندیشد که می‌تواند برایش خطرناک باشد. این رمان روایتی از زندگی پرنج طبقه فرودست در جامعه روسیه تزاری است که در آن طبقه اعیان و اشراف شب و روز خود را روی دوش آنها به خوشگذرانی مشغولند.

گونه‌های سبک زندگی طبقات جامعه خود بوده‌اند

پرزرق و برق

رمان نیز به همین سمت رفته و تلاش کرده از لایه‌های جهان داستانش خواننده را به عمق روابط خانوادگی و اتفاقات این جامعه ببرد. در این اثر با خانواده «بنت» آشنا می‌شویم. خانواده‌ای با پنج دختر که تمام هم‌وغم مادر آنها ازدواج دخترانش است... این آن چیزی است که ابتدای این رمان توجه را به خود جلب می‌کند ولی در ادامه اتفاقات بعدی و حواشی به‌وجود آمده مسیر را به سمتی می‌برد که نه تنها خواننده بلکه حتی شخصیت‌های داستان را هم بهت‌زده می‌کند.

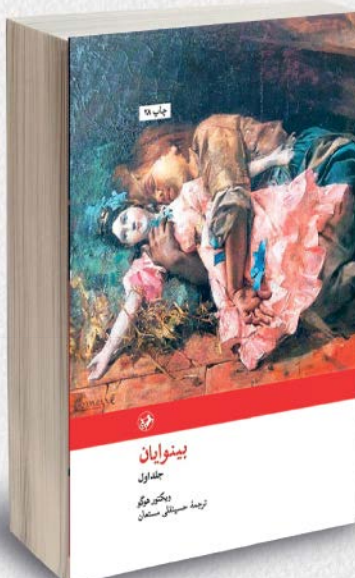
رمانی که می‌تواند در عین سرگرم‌کنندگی که یکی از آثار مهم کلاسیک مربوط به قرن هجدهم است نکات جالبی از سبک زندگی و آداب و رسوم مردمان آن روزگار را بازتاب دهد. این اثر تصویری از طبقه اشراف را به نمایش گذاشته و نشان می‌دهد چه روابطی بر آن جامعه و انسان‌ها سایه افکنده است.

این یکی از کارکردهایی است که رمان و ادبیات دارد و می‌تواند از لایه‌های ادبیات و از میان کلمات تصویری از یک دوره تاریخی را به خواننده نشان دهد. اتفاقی که در بسیاری از آثار مهم جهان شاهد آن هستیم. روایت زندگی و همچنین تاریخ با زبان ادبیات. این آن چیزی است که به عنوان کارکرد برای رمان و داستان می‌توان برشمرد. در این گزارش با هم تعدادی از رمان‌هایی که نویسنده در آنها یک سبک و شیوه زندگی را به خوبی تصویر کرده است با هم مرور می‌کنیم.

تصویر نزدیک از فرودستان

آن قدر از روی این رمان (منظورم رمان «بینوایان» اثر ویکتور هوگو است) اقتباس‌های سینمایی و تلویزیونی برای سنین مختلف تولید شده که دیگر کمتر کسی است که با نام‌هایی مانند بازرس ژاور، ژان والژان، کوزت، تنارده، فانتین و... آشنا نباشد و به گوشش نخورده باشد. این رمان که روایتی داستانی از انقلاب فرانسه در قرن نوزدهم است، از جمله آثار مهم در ادبیات قرن نوزدهم به‌شمار می‌رود و از آن یاد می‌شود.

معماری، عشق، اخلاق، مذهب و سیاست و فلسفه در روزگاری که قصه در آن اتفاق می‌افتد تصویری از شرایط اجتماعی و قشرهای رنجبر جامعه را به خواننده نشان می‌دهد. در این رمان خواننده از پنجره ادبیات به جامعه خیره می‌شود و اتفاقاتی را که شاید برای درک آنها باید سر در کتب تاریخی پیچیده کند، با زبان داستانی هوگو مرور می‌کند. البته انتقادهای به این رمان هوگو بسیار زیاد است ولی با وجود آنها همچنان این اثر نویسنده فرانسوی در جمع صدرنشین‌های ادبیات قرن نوزدهم قرار دارد. رمانی که در آن طبقات فرودست به جزئی‌ترین شکل ممکن ترسیم شده‌اند و روند تکامل و تحول آنها در داستان و همگام با انقلاب به نمایش درآمده است.

رمان تلاش دارد توصیف و تشریحی باشد بر شرایط جاری جامعه فرانسه که بی‌عدالتی در آن موج می‌زند و فقر و فلاکت از سر و روی طبقات فرودست جامعه بالا می‌رود؛ عوامل و محرک‌های اجتماعی که به سقوط حکومت فرانسه منجر شد. فساد خانواده سلطنتی در این رمان و انحصارگرایی در همه زمینه‌ها از جمله تصاویری است که هوگو با زبان داستان برای مخاطبان خود بازگو کرده است. هوگو در این رمان که در ۶۰ سالگی آن را منتشر کرد، علاوه بر قصه‌گویی و شخصیت‌پردازی به حضور این شخصیت‌ها و نقش‌شان در یک حرکت اجتماعی و برخاسته از دل توده نیز اشاره می‌کند.